

Limba și literatura română

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică

Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

-Variantă de răspuns-

SUBIECTUL I

(50 de puncte)

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al cuvântului *elogii* și al secvenței *în fiecare zi* în text. **6 puncte**

Sensul din text al cuvântului *elogii* este *laude, aprecieri, omagii*, iar al expresiei *în fiecare zi* este zilnic, zi de zi, .

2. Menționează două particularități ale limbajului din textele scrise de Arghezi, utilizând informațiile reiese din textul dat.

Două particularități ale limbajului din textele scrise de Arghezi sunt: *violența (violența de limbaj)* și expresivitatea (*desfășura...o trâmbă de metafore*). **6 puncte**

3. Precizează atitudinea lui Arghezi față de manuscrisele sale, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**

Atitudinea lui Arghezi față de manuscrisele sale este una depreciativă, disprețuitoare, lipsită de considerație. O secvență semnificativă din text este următoarea: „Într-o vreme poetul își deprecia manuscrisele – e vorba de cele destinate tiparului - , lăsându-le să fie aruncate la coș după întrebuințare...”.

4. Explică motivul pentru care Arghezi nu mai frecventa cafeneaua Capșa. **6 puncte**

Arghezi nu mai frecventa cafeneaua Capșa dintr-un motiv bine întemeiat: acesta dorea să se dedice total familiei și *Mărțișorului*, casei unde scria și muncea cu drag, unde totul a fost făcut cu munca lui, chiar cu brațele lui, *ce e drept vânjoase*.

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură morală a lui Arghezi, așa cum reiese din finalul textului dat. **6 puncte**

O trăsătură morală a lui Arghezi este **modestia**. Lui nu îi plăcea să i se spună *maestre*-apelativ care marchează respectul și recunoștința pentru contribuția deosebit de valoroasă pe care a adus-o literaturii române. În plus, acesta prefera să fie un om obișnuit în viața de zi cu zi, desprins de gloria literară (*Înțelegea să fie scriitor exclusiv la masa lui de lucru*).

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă percepția asupra unei personalități se schimbă sau nu ca urmare a interacțiunii directe cu aceasta, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Amintiri*, de Șerban Cioculescu, cât și la experiența personală sau culturală. **20 puncte**

În redactarea textului vei avea în vedere următoarele aspecte:

- formularea unei opinii față de problema pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente;

14 puncte

- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Consider că se schimbă foarte mult percepția asupra unei personalități atunci când se interacționează direct cu acesta deoarece contactul nemijlocit permite descoperirea unor trăsături care nu sunt vizibile din exterior. De multe ori, imaginea pe care o avem despre o persoană celebră este construită doar din operele sau din reputația ei, însă întâlnirea directă poate dezvălui aspecte surprinzătoare ale caracterului.

În primul rând, o personalitate este acea persoană umană care s-a impus, s-a făcut remarcată într-un anumit domeniu de activitate. Astfel, personalitatea este, pentru oamenii de rând o persoană la care nu poți ajunge ușor, inabordabilă, pe care o evaluezi din prisma domeniului în care activează. Dacă, însă, există posibilitatea unei interacțiuni directe cu acea personalitate, atunci se întâmplă, de cele mai multe ori, să ne schimbăm percepția. **Un exemplu bun în acest sens pot da din textul-suport:** „Amintiri” de Șerban Cioculescu, în care autorul povestește despre întâlnirea sa cu poetul **Tudor Arghezi**. Înainte de a-l cunoaște personal, criticul îi admira opera și îl percepea mai ales prin prisma limbajului puternic din pamfletele sale. Totuși, în momentul în care îl întâlnește, descoperă un om politicos, modest și dedicat familiei. De asemenea, Arghezi nu se considera superior și chiar se mira când primea elogii pentru creațiile sale. Astfel, interacțiunea directă îi schimbă lui Cioculescu percepția despre poet, dezvăluindu-i o latură umană și o rară modestie: “Omul civil se dorea abstras de calitatea sa de scriitor”.

În al doilea rând, percepția asupra unei personalități dar și asupra oamenilor, în general, se schimbă în mai toate cazurile atunci când relaționezi cu Omul respectiv. Se întâmplă să ne facem o părere și să acordăm *etichete* unor personalități în funcție de ce auzim despre ele, dar atunci când le cunoaștem, percepția noastră se schimbă radical. **Mă pot raporta spre exemplificare la experiența personală:** îmi făcusem o părere greșită despre scriitorul contemporan Mircea Cărtărescu (propus de câteva ori pentru Premiul Nobel în literatură), pe care l-am văzut la diverse interviuri și emisiuni televizate și îl credeam un om critic, necruțător în ceea ce privește modul de exprimare. Părerea mea s-a schimbat total atunci când am participat la o lansare de carte și am stat de vorbă cu marele scriitor pe care l-am simțit uman, cald și îngăduitor.

Prin urmare, percepția asupra unei personalități se schimbă atunci când interacționăm direct, când cunoaștem îndeaproape Omul din spatele personalității.

SUBIECTUL al II-lea

(10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului în textul de mai jos.

SCENA XV

CORINA, ȘTEFAN

Rămasă singură, Corina îl privește îndelung pe Ștefan cum stă în șezlong și citește sau se preface că citește, într-o totală indiferență. După un moment de ezitare, face un pas spre el cu ceva decis în mișcare – „ce-o fi o fi” – și se adresează cu o anumită bravură în toată înfățișarea, dar fără bruschete.

CORINA: În fond, dumneata de ce ții cu tot dinadinsul să fii interesant?

ȘTEFAN *(se ridică în capul oaselor și se uită împrejur, ca și cum ar căuta să vadă cu cine vorbește)*: Eu? Interesant? Dar nu țin deloc să fiu interesant.

CORINA *(retezător)*: Foarte bine faci. Nici nu ești.

ȘTEFAN: Nu sunt, da' să știi că nu-mi comunică nimic nou. Sunt treizeci și patru de ani – la 5 octombrie vor fi treizeci și cinci – de când știu cu precizie că nu sunt interesant. Nu făcea, zău, să pierzi baia și nici mie să-mi strici lectura, numai ca să-mi aduci la cunoștință o știre atât de veche. *(Își reia cartea și se pregătește să-și continue lectura.)*

Mihail Sebastian, *Jocul de-a vacanța*

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 60 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Notațiilor autorului (indicațiile scenice/didascaliile) sunt singurele intervenții ale autorului în text și au rolul de a nota succinct detalii ale mimicii, gesturilor, atitudinii, comportamentului etc, de a da informații cu privire la decor, la coordonatele spațio-temporale, la jocul scenic. Didascalia, învățătură. Remarcile autorului din partea inițială a operei dramatice cu privire la personaje, timp, spațiu și din parantezele textului în calitate de instrucțiuni adresate actorilor cu referire la valențele personajelor pe care le reprezintă sau la jocul scenic.

În textul dramatic „Jocul de-a vacanță” scris de Mihail Sebastian, notațiile autorului oferă informații despre decorul în care se desfășoară acțiunea, fiind sugerată o încăpăre în care se află un „șezlong”. Didascalia externă, „SCENA XV” surprinde structura specific textului dramatic, în scene. În plus, se conturează lista de personaje participante la acțiune: „CORINA, ȘTEFAN”.

Elementele nonverbal, precum gesticulația, se evidențiază în următoarele sintagme: „Corina îl privește îndelung pe Ștefan”, „se preface că citește”, „(se ridică în capul oaselor și se uită împrejur...)”, „(Își reia cartea și se pregătește să-și continue lectura)”, iar mersul/ limbajul trupului este valorificat în notația „face un pas spre el”.

Totodată, acestea surprind și elemente paraverbale, care fac referire la manifestările involuntare ale unor stări de spirit, de pildă, indiferența lui Ștefan: „într-o totală indiferență”. Pasajul-suport evidențiază un moment, în care Ștefan petrece timpul citind în timp ce stă pe șezlong, iar Corina îi adresează o serie de interogații cu privire la dorința bărbatului de a ieși în evidență, ilustrativă fiind secvența: „În fond, dumneata de ce ții cu tot dinadinsul să fii interesant?”.

Prin urmare, în textul „Jocul de-a vacanță”, notațiile autorului au rolul de a oferi informații prețioase pentru punerea în scenă a textului, fiind utile regizorului și actorilor, însă ajută și cititorul să-și reprezinte mintal evenimentele, acțiunea și personajele.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj* într-un text narativ aparținând lui Ion Creangă.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales, prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj ale textului narativ, relevante pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narrative, instanțe ale comunicării narrative, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

***Povestea lui Harap-Alb* de Ion Creangă este un basm cult, publicat în revista *Convorbiri literare* în 1877. Autorul pornește de la modelul popular, reactualizează teme de circulație universală, dar le **organizează conform propriei viziuni**, într-un text narativ mai complex decât al basmelor populare. Eroul nu are de trecut doar trei probe, ci mai multe serii de probe, potrivit avertismentului dat de tată : “Să te ferești de omul roș, iar mai ales de omul spân”. Răul nu este întruchipat de fături himerice, ci de *omul însemnat* , de o inteligență vicleană. Nici protagonistul nu este un Făt-Frumos curajos, voinic, luptător priceput, iar calitățile dobândite în situații-limită aparțin planului psiho-moral.**

1. Prezentarea statutului social, psihologic, moral etc al personajului ales.

Protagonistul Harap-Alb întruchipează binele, dar este un erou atipic de basm, deoarece este lipsit de însușiri supranaturale. El este construit realist, ca o ființă complexă, care învață din greșeli și progresează (**personaj rotund**).

Statutul inițial al eroului este cel de neinițiat. Mezinul craiului este naiv, nu știe să distingă adevărul de minciună, să vadă caracterul unui om dincolo de aparențe. Are nevoie de experiența vieții spre a dobândi înțelepciune. Se deosebește de frații săi încă de la început prin **bunătate**, calitate răsplătită de sfaturile Sfintei Duminici, după ce o miluiește cu un ban. Deși are calitățile necesare unui viitor împărat, în viciunea autorului, acestea nu sunt evidențiate de la început, ci și le descoperă prin intermediul probelor la care este supus, când dovedește **generozitate, prietenie, respectarea jurământului, curaj, responsabilitate**.

Numele Harap Alb semnifică sclav, alb, rob de origine nobilă, dar și condiția de învățăcel, faptul de a fi supus inițierii, transformării. Cele trei ipostaze, corespund în plan compozițional, celor trei etape ale drumului inițiat: la început- **fiul craiului**, mezinul (naivul), pe parcursul călătoriei- Harap-Alb (învățăcelul), la sfârșit – împăratul (inițiatul).

2. Evidențierea unei trăsături a personajului ales, prin două episoade/secvențe comentate.

Eroul basmului parcurge un drum al inițierii, la finalul căruia trebuie să treacă într-un plan superior de existență.

a) După ce se desparte de tatăl său, care îi spune să se ferească de omul spân și de omul roș, craișorul se rătăcește în pădurea labirint. Încalcă sfatul dat de tată (interdicția) și își ia drept călăuză un span care dă dovadă de viclenie și i se arată de trei ori sub diferite înfățișări, iar acest fapt îl conduce pe erou la naiva concluzie că „asta-i țara spânilor” Nesocotirea acestei restricții, ce venea din experiența de viață a tatălui său, este momentul care declanșează asupra eroului un șir nesfârșit de întâmplări neplăcute și periculoase, care-i pun deseori viața în primejdie. Mezinul craiului, **lipsit de experiență, naiv** se teme mai ales pentru că încălcase promisiunea de a se feri de omul spân, simțindu-se vinovat, deoarece el fusese **deprins să asculte sfaturile adulților** care-i voiau binele.

b) **În episodul coborârii în fântână**, naratorul surprinde lipsa de experiență a tânărului, prin caracterizarea directă: „Fiul craiului, boboc în felul său la trebi de aieste se potrivește spânului și se bagă în fântână”. **Naivitatea** tânărului face posibilă supunerea prin vicleșug.

3. Analiza a două componente de structură, de compoziție și de limbaj, relevante pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, registre stilistice și de limbaj etc.)

Un element relevant pentru construcția personajului ales îl constituie **modalitățile de caracterizare**. Acestea sunt directe (de către narator, de către alte personaje, prin autocaracterizarea) și indirecte (prin fapte, gânduri, relații cu alte personaje, nume etc). De exemplu, naratorul surprinde **lipsa de experiență** a tânărului, prin caracterizare directă, în scena supunerii prin vicleșug: fiul craiului, **boboc în felul său la trebi de aiestea, se potrivește Spânului și se bagă în fântână**.

Eroul este văzut în evoluție, de la naivitate la înțelepciune, iar **prin caracterizare indirectă** se desprind alte trăsături morale: **Cinstit din fire**, Harap-Alb nu-l trădează niciodată pe Spân, deși un stăpân titran ca acesta ar fi meritat. De pildă, atunci când se întoarce spre împărăție cu pielea și capul cerbului fabulos, mulți crai și împărați îi fac oferte tentante, dar el își urmează calea fără să clipească, ducând bogăția întreagă stăpânului. O singură dată a șovăit eroul, atunci când, îndrăgostindu-se de fata Împăratului Roș, “ mai nu-i venea s-o ducă” Spânului. De asemenea, **altruismul, sufletul lui bun**, dragostea pentru albine și furnici îl fac să le ocrotească și să le ajute atunci când le întâlnește în drumul său, chiar dacă pentru aceasta trebuie să treacă prin apă sau să zăbovească pentru a le construi adăpost.

Un element relevant pentru construcția personajului îl constituie **acțiunea**, care se desfășoară linear, prin înlănțuirea secvențelor narrative, respectând modelul structural al basmului și implicând prezența elementelor supranaturale. Motivele narative specifice sunt: motivul superiorității mezinului, al călătoriei, al supunerii prin vicleșug etc. **Conflictul**, lupta dintre bine și rău se încheie în basm prin victoria forțelor binelui. Eroul se confruntă cu doi antagoniști, după avertismentul tatălui (spânul și omul Roș).

Prin urmare, pe parcursul acțiunii basmului este urmărită formarea personalității unui mezinului craiului. Deși înzestrat cu importante calități, acesta manifestă slăbiciuni omenești, are momente de tristețe și disperare, de satisfacții ale învingătorului. Toate acestea conduc la desăvârșirea lui Harap-Alb (bildungsroman).